

Z A P I S N I K
sa 21. sjednice Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu
održane 27. jula 2021. godine

Sjednica je počela u 14 sati i 30 minuta.

Predsjedavao je Momo Koprivica, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi/ce Odbora: Slaven Radunović, Predrag Bulatović, Branka Bošnjak, Milosava Paunović, Srđan Pavićević, Miloš Nikolić, Boris Mugoša, Draginja Vuksanović Stanković, kao i poslanica Simonida Kordić, u svojstvu zamjene člana Odbora.

Sjednici su prisustvovali kandidati koji su predloženi od strane nevladinih organizacija za člana Tužilačkog savjeta iz reda uglednih pravnika: Snežana Kaluđerović i Stevo Muk.

Rad sjednice pratili su i predstavnici medija.

Za sjednicu je predložen sljedeći:

DNEVNI RED:

Konsultativno saslušanje kandidata koji ispunjavaju zakonom propisane uslove za člana Tužilačkog savjeta iz reda uglednih pravnika – predstavnika nevladinih organizacija

Gore predloženi dnevni red usvojen je jednoglasno.

PRVA TAČKA: Konsultativno saslušanje kandidata koji ispunjavaju zakonom propisane uslove za člana Tužilačkog savjeta iz reda uglednih pravnika – predstavnika nevladinih organizacija

Otvarajući sjednicu, **predsjednik Odbora, poslanik Momo Koprivica**, ukratko je podsjetio da, shodno članu 18 stav 3 tačka 4 Zakona o Državnom tužilaštvu, Skupština Crne Gore bira i razrješava jednog uglednog pravnika - predstavnika nevladinih organizacija iz oblasti vladavine prava, rada državnog tužilaštva ili borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, kojeg predlažu nevladine organizacije koje ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom. S tim u vezi, naveo je Koprivica, Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu, je u skladu sa članom 26a stav 1 Zakona i članom 40 Poslovnika Skupštine Crne Gore raspisao Javni poziv za izbor člana Tužilačkog savjeta iz reda uglednih pravnika – predstavnika nevladinih organizacija 21. juna 2021. godine. Nadalje, na 20. sjednici Odbora, održanoj 26. jula 2021. godine, utvrđena je lista kandidata koji ispunjavaju zakonom propisane uslove za člana Tužilačkog savjeta iz reda uglednih pravnika - predstavnika nevladinih organizacija, koju čine: **Snežana Kaluđerović**, predložena od strane Centra za građansko obrazovanje i **Stevo Muk**, predložen od NVO: Instituta alternativa, Mreže za afirmaciju nevladinog sektora, Akcije za ljudska prava, Centra za građanske slobode, Centra za istraživačko novinarstvo Crne Gore, Politikon mreže i ADAMASa. Nakon što je kratko predstavio koncept rada na sjednici, predsjedavajući je pozvao kandidate da se ukratko predstavie i obrazlože motive zbog kojih su prihvatili kandidaturu za člana Tužilačkog savjeta iz reda uglednih pravnika – predstavnika nevladinog sektora.

Kandidatkinja Snežana Kaluđerović, u svojoj riječi, ukratko je iznijela osnovne biografske podatke, kao i podatke u odnosu na prethodne radne angažmane. Istakla je da je od velikog značaja iskustvo koje je stekla radeći upravo u Centru za građansko obrazovanje, posebno

imajući u vidu razne angažmane na polju vladavine prava, evropskih integracija i obrazovanja. Kandidatkinja je apostrofirala kreativnost i stalnu slobodu kreiranja i izražavanja stavova, kao i komunikaciju sa građanima, navodeći ih kao osnovne prednosti rada u nevladinom sektoru. Profesionalno iskustvo koje je stekla, kandidatkinja vidi kao dobru polaznu osnovu za rad i davanje doprinosa radu Tužilačkog savjeta, posebno imajući u vidu rad u civilnom sektoru. Ističe svoju ličnu inicijativnost kao nešto što može doprinijeti transparentnosti i jačanju integriteta tužilačke organizacije, naročito imajući u vidu preporuke međunarodnih partnera za pristupanje Crne Gore Evropskoj uniji. Na kraju, sudstvo i tužilaštvo, kao temeljne stubove pravosuđa, smatra Kaluđerović, potrebno je ojačati u funkcionalnom smislu vladavine prava, jačajući upravo njihovu profesionalnost i integritet.

Stevo Muk, kandidat predložen od više nevladinih organizacija, predstavljajući se, kazao je da se kroz profesionalno iskustvo tužilaštvom bavio u kontinuitetu, te da postoje brojni i snažni razlozi zašto je upravo tužilačka organizacija, ali i cjelokupno pravosuđe, bilo u fokusu interesovanja nevladine organizacije kojoj pripada. Navodeći da državno tužilaštvo smatraju zarobljenim, što je donekle potvrđeno ocjenama Evropske komisije kroz izvještaje, on, ali i organizacije koje su ga predložile, zainteresovani su da daju doprinos njegovom oslobađanju, kao i podizanju i jačanju integriteta i sveukupnih profesionalnih kapaciteta unutar same organizacije. Zato upravo kroz članstvo predstavnika nevladinog sektora u Tužilački savjet, kandidat Muk vidi mogućnost za navedene promjene u tom tijelu. Mišljenja je da su nespremnost za razgovor o suštinskim pitanjima, zatvorenost i zarobljenost organizacije, selektivnost u postupanju, kao i nedostatak proaktivnosti, neki od ključnih izazova na kojima treba raditi u što skorijem periodu, imajući u vidu važnu poziciju koju tužilaštvo ima u vladavini prava, ali i na putu ostvarivanja evropskih integracija. Na kraju, Muk je apostrofirao važnost disciplinske odgovornosti tužilaca, ali i obezbjeđivanja kako prostornih, tako i finansijskih uslova za rad državnih tužilaca, u cilju čuvanja digniteta institucije, ali i izvršavanja ustavom propisanih nadležnosti.

U cilju preciziranja daljeg toka rasprave, predsjedavajući, **poslanik Koprivica** je predložio da članovi Odbora, u prvom dijelu sjednice, pitanja postave kandidatkinji Kaluđerović, a nakon njenih odgovora, slijedio bi drugi krug pitanja koja bi bila upućena Stevu Muku.

Poslanik Boris Mugoša, u svom izlaganju, postavio je pitanje kandidatkinji Kaluđerović šta za nju predstavlja pojam „ugledni pravnik“, imajući u vidu činjenicu da isti nigdje nije preciziran. S obzirom na to da kandidatkinja ima iskustva u radu na polju maloljetničke delikvencije i vršnjačkog nasilja, poslanika Mugošu je interesovalo mišljenje kandidatkinje koliko smo kao sistem osposobljeni da tretiramo takve izvršioce, te kakvo je njeno iskustvo u radu sa istima. Na kraju, poslanika Mugošu je interesovao i stav kandidatkinje Kaluđerović u odnosu na institut Sporazuma o priznanju krivice.

Odgovarajući na pitanja poslanika Mugoše, **Snežana Kaluđerović**, kazala je da pojam „ugledni pravnik“, po njenom mišljenju, predstavlja percepciju drugih ljudi o određenoj osobi, u ljudskom, moralnom, ali i profesionalnom smislu, te koliko ta osoba može da doprinese radu određenog organa, odnosno tijela. Kandidatkinja je u odnosu na drugo postavljeno pitanje istakla da je od strane nevladine organizacije u kojoj radi, u saradnji sa Višim sudom, delegirana da radi sa maloljetnim učinocima krivičnih djela, i to na onome što je cilj vaspitne mjere koju dobiju, kako je ne bi ponavljali, ili dolazili u iskušenja da opet vrše krivična djela. Kada je u pitanju Sporazum o priznanju krivice, mišljenja je da isti mora da postoji, zbog efikasnosti i efektivnosti

sudskih postupaka, koji su dugi i mukotrpnii, dodajući da je mišljenja da je potrebno vratiti rješenje iz 2009. godine, koje je ograničavajuće u pogledu težih i većih krivičnih djela.

Poslanica Milosava Paunović, postavila je pitanje kandidatkinji šta je bio povod za njenu inicijativu u smislu poništenja štetnih koncesionih ugovora, poput izgradnje male hidroelektrane i prekomjerne sječe šuma. Takođe, poslanica Paunović je zatražila mišljenje kandidatkinje Kaluđerović i u odnosu na sprovedene stečajne postupke u našoj zemlji, kao i eventualnu potrebu revizije istih, imajući u vidu da je, između ostalog, u biografiji navedeno da je prošla obuku za povjerioce u stečajnom postupku.

Odgovarajući na pitanja poslanice Paunović, **kandidatkinja Kaluđerović** je istakla da su u prethodnom periodu izučavali ugovore za područje sela u okolini Kolašina, gdje je planirana izgradnja manjih hidroelektrana. Naime, kako je navela, u ugovorima je pronađeno dosta nepravilnosti, te je i ukazivano na to više puta, a sve u cilju zaštite prava stanovnika sjevernih opština. Kada su u pitanju stečajni postupci, kazala je da se nakon završenih studija istima nije mnogo bavila u radu, iako su oni brojni i nezakoniti u pogledu ostvarivanja prava radnika, te da u tom dijelu sigurno postoji prostor za njihovo revidiranje.

Poslanica Branka Bošnjak, u svojoj riječi, istakla je da je raduje što će upravo neko od dvoje kandidata iz reda NVO biti član Tužilačkog savjeta. To će uticati na podizanje kvaliteta rada ovog organa. Imajući u vidu da je kandidatkinja Kaluđerović aktivna i u sferi obrazovanja, poslanica Bošnjak je postavila pitanje šta misli u odnosu na optužbu da se neko ko je plagirao knjigu, nalazi u Tužilačkom savjetu. Takođe, poslanicu je zanimao i stav kandidatkinje u odnosu na članstvo bivše državne tužiteljke u Savjetu, te da li smatra da bi ona trebala biti na tom mjestu, ili da odgovara za nečinjenje, imajući u vidu veliki broj predmeta koji su podneseni u njenom mandatu, a i dalje su u fazama izviđaja ili su odbačeni. Na kraju, postavila je pitanje kandidatkinji da li misli da je postojala selektivnost prilikom primjene Sporazuma o priznanju krivice u ranijem periodu.

Kandidatkinja Snežana Kaluđerović, u odgovoru poslanici Bošnjak, kazala je da je opšte poznata priča Centra za građansko obrazovanje u pogledu potrebe procesuiranja lica koja su plagirala radove, navodeći da su u konkretnom slučaju iscrpili sva sredstva u pogledu krivičnih prijavi, ali da nisu naišli na razumijevanje od strane tužilaštva. Kada je u pitanju bivša državna tužiteljka koja je sada u Tužilačkom savjetu, kandidatkinja je odgovorila da se i u tom dijelu zna da postoje brojni slučajevi koji nisu imali epilog u toku trajanja njenog mandata. U odnosu na treće pitanje, kazala je da je po njenom mišljenju, u slučaju „državnog udara“ Sporazum o priznanju krivice zloupotrijebljen, te da je upravo na tom primjeru i najviše dokazano da je pomenuti institut potrebno ograničiti, kao što je bilo prvobitno zakonski postavljeno. U tom dijelu, kazala je da je neophodno što prije ići u izmjene zakona, u cilju pune i adekvatne zaštite pravnog poretka i vladavine prava.

Poslanik Slaven Radunović, učestvujući u raspravi, postavio je pitanje kandidatima da li će, članstvom u Tužilačkom savjetu, omogućiti građanima Crne Gore da se riješe onih osoba koje su zarobile sistem godinama, i da se u kratkom roku uspostavi nova tužilačka vlast, i da se ista promijeni ukoliko ne pokaže odgovarajuće rezultate. Poslanik Radunović je kazao da bi prepreka u donošenju konkretnih odluka njih kao članova Savjeta, možda bilo upravo dosadašnje članstvo

i angažman u nevladinim organizacijama, kao i opšta pravila po kojima funkcioniše evropski sistem, a kojih su se do sada uglavnom pridržavali.

U svom odgovoru na pitanje koje je postavio poslanik Radunović, **kandidatkinja Kaluđerović** je kazala da joj odlučnosti i hrabrosti ne fali, te da je ona građanska aktivistkinja već dugi niz godina. Takođe, kako je istakla, i ona, ali i organizacija koja je predložila, godinama su podnosili i podnose i dalje razne predstavke i krivične prijave sa propratnim dokazima tužilaštvu.

Poslanik Miloš Nikolić, u svojoj diskusiji, istakao je da je kandidatkinja Snežana Kaluđerović, po njegovom mišljenju, pokazala dobro poznavanje materije i korektan pristup. Kandidatkinji je postavio pitanje šta bi bili njeni prioriteti ukoliko bi bila izabrana za člana Tužilačkog savjeta. Nadovezujući se na rad tužilaštva u prethodnom periodu, poslanik Nikolić je iznio stav da je ono uradilo dobar posao, kao i da je Tužilački savjet vršilo svoju funkciju u skladu sa Ustavom i zakonom. U odnosu na političke pritiske o kojima je bilo riječi, poslanika Nikolića je interesovalo da li kandidatkinja smatra da je politički pritisak kada potpredsjednik Vlade Crne Gore nagovještava određene postupke koji će se voditi u Tužilaštvu, javno proziva ljude koji će biti saslušavani, ali i daje određene presude s tim u vezi, a imajući u vidu da Tužilački savjet još uvijek nije formiran.

U odgovoru poslaniku Nikoliću, **kandidatkinja Kaluđerović** je ponovila da lično ne smatra da je tužilaštvo u prethodnom periodu obavljalo svoju funkciju na pravi način, te da rezultati rada nijesu dobri. To je, kako je navela, potvrđeno više puta i izvještajima Evropske komisije, koja je upozoravala na loš integritet tužilaštva u Crnoj Gori. Kao jedan od prioriteta u radu, ukoliko bi bila izabrana za člana u Tužilačkom savjetu, Kaluđerović je posebno istakla rad na jačanju disciplinske odgovornosti tužilaca, kao jako bitne komponente u smislu podizanja integriteta i nezavisnosti u radu državnih tužilaca. U odnosu na navode o političkim pritiscima koji dolaze sa raznih adresa, istakla je da je mišljenja da oni svakako postoje, te da ne vidi problem da tužilaštvo ispita sve navode o konkretnim slučajevima, kao i da izvrši procjene o vjedostojnosti i eventualnoj istinitosti pojedinih iskaza.

Predsjednik Odbora, **poslanik Momo Koprivica**, u svojoj riječi, kazao je da nova zakonska odredba o predstavniku nevladinog sektora u Tužilačkom savjetu, svakako predstavlja način za dalju depolitizaciju tog organa, te je izrazio uvjerenje da će epilog ovog procesa biti uspješan, imajući u vidu transparentnost i kredibilitnost sprovedenog postupka za izbor njegovih članova. Postavio je pitanje šta bi kandidatkinju dominantno rukovodilo prilikom izbora tužilaca i rukovodilaca državnih tužilaštava, kao i prilikom utvrđivanja predloga za izbor vrhovnog državnog tužioca. Poslanika Koprivicu interesovalo je i kako bi kandidatkinja doprinijela da Tužilački savjet bude zaštićen od nelegitimnih uticaja, kako od struktura vlasti, tako i od raznih centara moći.

Kandidatkinja Snežana Kaluđerović, odgovarajući poslaniku Koprivici, kazala je da bi je prilikom izbora tužilaca i rukovodioca tužilaštava, dominantno rukovodile biografije kandidata, te da upravo tome pridaje veliku važnost. U odnosu na doprinos u radu Tužilačkog savjetu, u smislu zaštite od nelegitimnih uticaja, istakla je da se radi o složenom pitanju, te da se u tom smislu pritisak može smatrati subjektivnom kategorijom. S tim u vezi, navela je Kaluđerović, dobro bi bilo razmisliti o eventualnim izmjenama zakona, a sve u cilju preciziranja određenih normi, kao i sankcionisanja svih onih koji na bilo koji način vrše uticaj na rad tužilaštva, ali i Tužilačkog

savjeta. Dodala je i da nijesu srazmjerne odlične ocjene tužilaca koje su do sada dobijali, ako imamo u vidu loše rezultate cjelokupnog tužilaštva i registrovane političke pritiske. S tim u vezi, zaključila je da je neophodno u što kraćem periodu ojačati kontrolni mehanizam, odnosno disciplinsku odgovornost državnih tužilaca, a što je upravo u nadležnosti Tužilačkog savjeta.

Predsjedavajući, **poslanik Momo Koprivica**, konstatovao je da su iscrpljena sva pitanja upućena kandidatkinji Snežani Kaluđerović, te joj se zahvalio na prisustvu i odgovorima, i pozvao članove Odbora da u nastavku sjednice postave pitanja i drugom kandidatu, Stevu Muku.

Poslanik Predrag Bulatović, u svom obraćanju, kandidatu Muku je postavio pitanje da li je moguće u složenom procesu kao što je bio „državni udar“ zaključivati sporazume o priznanju krivice, zloupotrebljavati Zakon o krivičnom postupku, nadležnosti specijalnog tužioca i kršiti Zakon o unutrašnjim poslovima. Takođe je pitao kandidata za mišljenje povodom tumačenja norme iz člana 184c važećeg zakona, a koja propisuje da se svi započeti postupci izbora prije stupanja na snagu obustavljaju, navodeći da je ista direktno prekršena od strane Tužilačkog savjeta koji je raspisao nove javne pozive. Postavio je i pitanje kakav će stav imati kandidat, ukoliko bude izabran za člana Savjeta, kada je u pitanju tumačenje norme koja se odnosi na razloge za prestanak funkcije državnog tužioca i rukovodiocu državnog tužilaštva, u slučajevima kada ispune uslove za ostvarivanje prava na starosnu penziju. Na kraju, poslanik Bulatović postavio je pitanje kandidatu Muku, da li je spreman da individualno razmišlja, i da mimo reda tužilačke organizacije predloži ili podrži nekog kandidata koji ispunjava uslove za obavljanje funkcije v.d. vrhovnog državnog tužioca. g

Stevo Muk, u odgovorima poslaniku Bulatoviću, kazao je da je on uvijek pristalica transparentnosti, koja bi u ovom slučaju podrazumijevala javni poziv i primjeren rok za dostavljanje kandidatura, kao i primjereno vrijeme da se o istima promisli i donese valjana odluka. Takođe, dodao je da nema ništa protiv da kandidat za v.d. VDT-a ne bude osoba iz tužilaštva, naravno, ukoliko ispunjava zakonom propisane uslove. Kada je u pitanju ostvarivanje prava na starosnu penziju, Muk je stava da država ima pravo da „podmladi tužilaštvo“, propisujući uslove koji se odnose na rok za prestanak funkcije tužioca, odnosno rukovodioca državnog tužilaštva. Kako je kazao Muk, važno je pridržavati se zakona, te ponovio da bi on kao član Tužilačkog savjeta striktno poštovao isti. Kada je u pitanju odnos tužilaštva i Skupštine, odnosno obaveze prema nadležnim odborima, istakao je da one moraju biti detaljnije i preciznije propisane, da komunikacija između organa mora biti interaktivnija, kao i da bi tužilaštvo trebalo da zauzme odgovorniji pristup prema obavezama koje ima prema Skupštini, što je ujedno i ocjena Evropske komisije na ovu temu. Odgovarajući na pitanje koje se odnosi na slučaj „državni udar“, Muk je kazao da je, iz ugla nevladinog sektora, nezahvalno komentarisati i zauzimati određeni stav, imajući u vidu da ne raspolažu adekvatnim spisima, činjenicama, kao i da dobijaju različite informacije sa više strana. Podsjetio je da je NVO kojoj pripada i tada iznosila opravdanu sumnju u odnosu na stvari koje su se i kasnije u slučaju pokazale kao sporne i kontroverzne, ukazujući da mnoge od njih nisu bile u skladu sa zakonom.

Predsjednik Odbora, **poslanik Momo Koprivica**, saopštio je da zbog ranije preuzetih obaveza mora napustiti sjednicu, te da će njeno predsjedavanje nastaviti zamjenik predsjednika Odbora, poslanik Miloš Nikolić. Ujedno, kazao je da će ga, ispred Kluba poslanika kojem pripada, u nastavku sjednice mijenjati poslanik Danilo Šaranović.

Zamjenik predsjednika Odbora, **poslanik Miloš Nikolić**, u nastavku sjednice, dao je riječ poslaniku Borisu Mugoši.

Poslanik Boris Mugoša, učestvujući u raspravi, postavio je pitanje kandidatu Muku, da li zna ko su eksperti koji su radili na Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom tužilaštvu, jer mu nije jasno zašto su ista skrivana. Nadalje, poslanik Mugoša je postavio pitanje Muku da li misli da bi, ukoliko bude izabran za člana Tužilačkog savjeta, bio u sukobu interesa, imajući u vidu da je početkom godine izabran i za člana Nacionalnog savjeta za borbu protiv korupcije na visokom nivou. U svom daljem izlaganju, a imajući u vidu ranije izneseni stav o „zarobljenosti tužilaštva“, poslanik Mugoša je kandidata upitao da li je sadašnji društveno-politički kontekst dobra pretpostavka za njegovo oslobađanje. Poslanika je zanimao i stav kandidata u odnosu na rad tužilaštva u pogledu nedostatka konkretnih rezultata u dijelu ratnih zločina, te gdje u tom dijelu vidi prostor za unaprjeđenja u samom radu.

Odgovarajući na pitanja poslaniku Mugoši u odnosu na eksperte koji su radili na Nacrtu zakona o Državnom tužilaštvu, **Stevo Muk** je kazao da na navedenu temu ne zna ništa više od infomacija koje su i samoj javnosti poznate. U odnosu na pitanje o eventualnom sukobu interesa, kazao je da je mišljenja da on nije javni funkcioner u smislu Zakona o sprječavanju korupcije, imajući u vidu da je imenovan za člana pomenutog Nacionalnog savjeta, iako je Agencija za sprječavanje korupcije zauzela drugačiji stav. Tim povodom, istakao je da se radi o savjetodavnom tijelu Vlade, te ponovio da to ne predstavlja javnu funkciju u smislu u kojem je zakon propisuje. Međutim, ukoliko bi bio izabran za člana Tužilačkog savjeta, poštovao bi odluku Agencije za sprječavanje korupcije i dao ostavku na članstvo u Vladinom savjetu. U odnosu na pitanje koje se ticalo društveno-političkog konteksta i „oslobađanja tužilaštva“, kandidat je stava da dosadašnji društveno-politički kontekst nije omogućavao neophodne reforme, te da je evidentno izostajala politička volja da se tužilaštvo, ali i druge institucije oslobode političkih uticaja, kao i da se ohrabri proaktivnost, nezavisnost i samostalnost u njihovom radu. Kandidat Muk, odgovarajući na pitanje koje se tiče ratnih zločina, kazao je da je svima jasno da je u tom pogledu urađeno veoma malo, te naveo da u tom dijelu predstoji dodatni posao, obaveza, ali i odgovornost tužilaštva u cjelini da izađe u susret zahtjevima koji postoje. Na samom kraju, a odgovarajući na pitanje koje je u prvom dijelu sjednice poslanik Slaven Radunović postavio predloženim kandidatima, Muk je kazao da „oslobađanje tužilaštva“ u svakom slučaju podrazumijeva novu energiju, nove ljude na ključnim mjestima, pri čemu je, kako je naveo, apsolutno sve potrebno sprovoditi u skladu sa zakonom.

Predsjedavajući, zamjenik predsjednika Odbora, **poslanik Nikolić**, zahvalio se članovima Odbora i kandidatima na konstruktivnoj i sveobuhvatnoj raspravi, dodajući da će o daljem postupku svi biti blagovremeno obaviješteni.

Sjednica je završena u 17 sati.

Zapisnik sačinila:

Sekretarka Odbora
Slavica Mirković

Predsjednik Odbora
Momo Koprivica